

Nyt online navneleksikon fortæller de danske navnes historie

Sprogforskere fra Københavns Universitet har i samarbejde med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udviklet det første videnskabeligt baserede online navneleksikon – Dansk Navneleksikon. Her kan danskerne finde forklaringer på de hyppigst forekommende fornavne i befolkningen og deres stavevarianter. Leksikonet, som udbygges løbende, lanceres 14. januar 2022 på ordnet.dk.

Personnavne udgør en væsentlig del af det danske ordforråd og sproglige kulturarv, men der har i mange år manglet et videnskabeligt baseret leksikon om deres oprindelse og udbredelse. Den mangel råder Dansk Navneleksikon bod på.

Leksikonet lanceres 14. januar 2022 på ordnet.dk/dnl som et samarbejdsprojekt mellem Arkiv for Navneforskning på Københavns Universitet og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. I sin første udgave kortlægger det oprindelsen, udviklingen og anvendelsen af ca. 3.000 navne som udgøres af de hyppigst forekommende fornavne i befolkningen og deres stavevarianter. Det er planen at Dansk Navneleksikon udbygges gradvist med flere navneopslag.

"Vi ved at befolkningen har stor interesse for personavne, og på Arkiv for Navneforskning besvarer vi mange henvendelser, men på nettet har den systematiske behandling af navnestof i alt for mange år været overladt til hjemmesider af tvivlsom videnskabelig og navnefaglig kvalitet. Nu har vi fundet midler til at tage det første vigtige skridt, og i de kommende år håber vi på at kunne udbygge leksikonet løbende. Ikke mindst håber vi at kunne udbygge det med efternavne som er et næsten ubehandlet emne, og som selv blandt fagfolk har hårdt brug for mere opmærksomhed," fortæller lektor Birgit Eggert, hovedredaktør på Dansk Navneleksikon.

Leksikonet har i sin første udgave primært lagt vægt på at kortlægge relationer mellem navne og anskueliggøre hvordan de personnavne som anvendes i Danmark, ofte stammer fra andre navne og således indgår i stamtræer.

Eksempelvis er der i leksikonet kortlagt 72 navne som anvendes bredt i Danmark, og som alle nedstammer fra navnet *Elisabeth*, rækkende fra navne som *Lisbeth*, *Elise* og *Beth* til navne som *Else*, *Lizette*, *Liliane* og *Isabella*.

Samme antal bredt anvendte navne nedstammer fra navnet *Johannes*, rækkende fra navne som *Jens*, *Jon* og *John* til navne som *Jannick*, *Jackie* og *Jeanette*.

Ved de kommende års opdateringer er det planen at hver opdatering skal have et navnetematisk fokus. Det er også tilfældet i første udgave, hvor fokus har været på stamnavne af kristen oprindelse som udgør en væsentlig del af nutidens mest brugte navne. Hvis det lykkes at finde midler til en større udbygning af leksikonet, vil det også kunne udbygges med mere omfattende statistisk materiale baseret på udtræk fra CPR.

"Vi er på DSL rigtig glade for at kunne tilføje dansk navnestof til ordnet.dk, da vi ved at personnavne er noget som brugerne hyppigt forsøger at slå op i Den Danske Ordbog, men som de hidtil har måttet lede forgæves efter. Med tilføjelsen af Dansk Navneleksikon kan vi nu integrere navnestoffet langt bedre, og samarbejdet med Arkiv for Navneforskning sikrer den løbende opdatering og udvikling," siger Karen Skovgaard-Petersen, direktør for DSL.

Leksikonet har fra start været tænkt som en del af den digitale infrastruktur for sprogforskning og varetagelse af den sproglige kulturarv og indgår således som en integreret del af ordnet.dk som blandt andet også rummer *Den Danske Ordbog*, som indeholder moderne dansk sprog, og *Ordbog over det Danske Sprog* som behandler dansk sprog fra 1700-1950. Leksikonet er desuden det første opslagsværk på ordnet.dk's helt nye tekniske platform som resten af DSL's ordbøger overgår til i den kommende tid.

Kontakt

Lektor Birgit Eggert (navnefaglig hovedredaktør), Arkiv for Navneforskning, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, beggert@hum.ku.dk, 3532 8563.

AC-medarbejder Bo Nissen Knudsen (redaktør og udvikler), Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, nissen@hum.ku.dk, 3035 0172.

Nicolai Hartvig Sørensen (webansvarlig), Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, nhs@dsl.dk, 5077 7464

Arkiv for Navneforskning er en del af Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab (NorS) på Københavns Universitet. Se nærmere på nors.ku.dk.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) udgiver ordbøger, litteratur og historiske kilder med fokus på forskning og undervisning. Se nærmere på dsl.dk.